Motion

1979/80:4

av Olof Palme m. fl.
om åtgärder för att stabilisera ekonomin, m. m.

Läget i den svenska ekonomin har allvarligt förvärrats sedan våren 1979. En viktig anledning till detta är den i somras inträffade, kraftiga oljeprishöjningen. Men därtill kommer även en rad problem som mer eller mindre direkt sammanhänger med den under senare år förda ekonomiska politiken. Inflationstrycket ökar nu kraftigt. Underskottet i våra utrikesaffärer blir för 1979 väsentligt större än vad som angavs i den reviderade finansplanen. Investeringarna inom industrin och inom bostadssektorn är fortfarande alldeles för låga.

Allvaret i detta läge förstärks av att den internationella konjunkturen snabbt försämras. Nedgångstendenserna är redan klart märkbara i Förenta staterna. Till följd av den hårda åtstramningspolitiken i Storbritannien räknar man nu allmänt med att också detta land inom en snar framtid kommer att gå in i en klar konjunkturnedgång. En markant dämpning är även att räkna med på flera andra för oss viktiga exportmarknader. Det internationella perspektivet ser väsentligen mörkare ut än vad det gjorde för bara ett halvt år sedan.

Denna situation har vi att möta med sämre statsfinanser än någon gång tidigare i vårt land. Det är givet att handlingsmöjligheterna har blivit kraftigt kringskurna genom det stora budgetunderskottet.

Skall vi undvika en mycket omfattande sysselsättningskris under de närmaste åren är det nödvändigt att arbetet med att försöka skapa balans i den svenska ekonomin inleds så snart som möjligt. För varje vecka som nu går försvåras våra möjligheter att rätta till balansbristerna.

Den ekonomiska utvecklingen sedan maj 1979

I kompletteringspropositionen (prop. 1978/79:150) tecknade regeringen en bild av Sveriges ekonomi som innebar att den under 1979 skulle komma att återhämta sig efter tillbakagången och stagnationen under de tidigare åren. Huvuddelen av efterfrågeökningen låg visserligen på konsumtionsområdet. Såväl den privata som den offentliga konsumtionen beräknades öka med relativt stora tal. Men även exporten beräknades öka i snabb takt – så pass snabbt att handelsbalansen skulle ge ett överskott på nära 5 miljarder kronor. Samtidigt skulle inflationen komma att ligga på en internationellt sett relativt låg nivå.

Trots att en rad bedömare ifrågasatte att inflationen skulle bli så låg och trots att såväl de statsfinansiella perspektiven som den fortsatt låga kapital-

bildningen var klara indikationer på att den svenska ekonomin inte var på rätt väg, beslöt riksdagens borgerliga majoritet att man tills vidare inte skulle göra några ändringar i den sedan en tid rådande inriktningen av den ekonomiska politiken. I väntan på det förestående valet lät man politiken rulla vidare.

På en rad punkter kan man emellertid redan nu konstatera att utvecklingen icke följt de banor som förutsattes i våras. De väsentligare avvikelserna är följande:

1. Det internationella konjunkturläget ser nu betydligt sämre ut än vad man bedömde som sannolikt i våras. Den kraftiga oljeprisstegringen är en faktor som bidragit till detta. Konjunkturomslagen i flera länder har dessutom varit kraftigare än vad som beräknades för ett halvt år sedan.

2. Den svenska exporten har hittills inte gått lika bra som man räknade med och importen växer snabbare än enligt prognoserna i våras. Detta senare sammanhänger till en betydande del med att kostnaderna för vår oljeimport ökat. Men importen ökar även kraftigare än beräknat på andra varuområden. En viktig anledning till den långsammare exportökningen förefaller vara att de svenska företagen höjt sina priser mer än vad som svarar mot den inhemska kostnadsökningen. Man har alltså inte utnyttjat de senare årens devalveringar och de relativt låga kostnadsstegringarna till att förbättra sin marknadsposition utan har i stället utnyttjat dessa ökade vinster.

3. Denna utveckling har medfört att bytesbalansen blir väsentligen mycket sämre än vad man räknade med i våras. Enligt riksbankens bedömning är underskottet redan efter årets första åtta månader minst 10 miljarder kronor. För hela året är ett underskott på 13–14 miljarder kronor troligt.

4. Prisstegringen t. o. m. augusti har överstigit fem procent, vilket utlöst kompensationsförhandlingar på lönemarknaden. Producentpriserna ökar f. n. med en årstakt som ligger inemot 15 procent, vilket efter en tid måste komma att dra upp takten även i konsumentprisernas stegring.

5. Den totala produktionsuppgången förefaller att bli lägre än vad man räknade med. Man kommer sannolikt inte att nå upp till de ökningstal för BNP som var en utgångspunkt för riksdagens ställningstaganden i maj.

6. Även läget på arbetsmarknaden är sämre än vad det skulle vara enligt bedömningarna i våras. Särskilt oroväckande är den fortsatt höga ungdomsarbetslösheten.

7. Den sämre ekonomiska utvecklingen har även inneburit att de regionala ojämnheterna ytterligare ökat.

På en rad punkter avviker således utvecklingen redan under innevarande år från de bedömningar som gjordes så sent som i maj månad. Redan detta förhållande understryker vikten av att den ekonomiska politikens nuvarande inriktning blir föremål för en snabb omprövning.

De ekonomiska utsikterna hösten 1979

Konjunkturinstitutet kommer senare under oktober månad 1979 att framlägga sina prognoser över utvecklingen under det innevarande och det kommande året. Men redan nu har man dock en relativt god grund för bedömningar av huvuddragen av utvecklingen och var de väsentliga problemen kommer att ligga.

För det första kan man med ledning av SCB:s investeringsenkät dra slutsatsen att industriinvesteringarna även under 1980 kommer att ligga på en långsiktigt alldeles för låg nivå.

Vidare kommer nyproduktionen av bostäder, enligt tillgängligt planmaterial, att vara fortsatt alltför låg. De ökningar som under senare tid registrerats består i betydande utsträckning av ombyggnadsinvesteringar som inte tillgodoser den ökade efterfrågan på nya bostäder.

Inflationstrycket kommer med stor sannolikhet att öka ytterligare under 1980. Effekterna av oljeprisstegringarna har ännu långt ifrån slagit igenom i alla produktions- och distributionsled. Därtill kommer sedan effekterna av det interna inflationstryck som bl. a. de borgerliga regeringarnas svaga finanspolitik och kraftiga budgetunderskott medfört.

Arbetsmarknaden kommer sannolikt att kännetecknas av ökade spänningar. De uppgångstendenser inom industrin som man just nu kan registrera löser inte sysselsättningsproblemen för de många människor som arbetar i utsatta branscher. Den ojämna fördelningen av uppgången kan också komma att leda till ökade regionala spänningar. Den öppna arbetslösheten är alltjämt betydande. De ungas problem på arbetsmarknaden är fortfarande akuta och ungdomsarbetslösheten är stor.

Underskottet i bytesbalansen blir under 1980 sannolikt av samma storlek som det som nu kan uppskattas för 1979 – nämligen 13–14 miljarder kronor. Man kan inte utesluta att det blir ännu större. Kombinationen av en allt svagare internationell efterfrågan och ett inhemskt inflationstryck kan lätt medföra att underskottet ytterligare ökar. Detta kommer i så fall att få återverkningar på valutaförhållanden och betalningsbalans.

Sammanfattningsvis måste därför konstateras att den svenska ekonomin kan komma att utvecklas mycket ogynnsamt under den närmaste tiden. Om man inte snabbt ingriper mot de nuvarande utvecklingstendenserna så kan en för vår sysselsättning och hela vår ekonomiska välfärd mycket hotande situation uppstå. Värdefull tid har visserligen redan gått till spillo, men det är ännu inte för sent att lägga om kursen. Detta måste då ske med kraft och beslutsamhet.

Kraven på politiken

Det är i första hand tre grundproblem i den svenska ekonomin som omedelbart behöver angripas, nämligen:

1. Att skapa en god grund för avtalsrörelsen så att löntagarna kan tillförsäkras en real löneutveckling till en så låg pris- och kostnadsökning som möjligt.

2. Att snabbt få till stånd en ökning av kapitalbildningen inom den svenska ekonomin – då i första hand på industriinvesteringarnas och bostadsbyggandets områden.

3. Att med kraft ingripa mot den oroande ungdomsarbetslösheten.

Det är dessa tre problemområden som kräver omedelbara insatser. Alla tre representerar områden där de borgerliga regeringarnas agerande i betydande utsträckning skapat problem. Den inflationistiska politiken och den medvetna satsningen på kraftiga vinstökningar inom näringslivet har lagt en dålig grund för avtalsrörelsen. Den planlösa utspridningen av statsstöd har gjort att investeringarna inte kommit i gång i den omfattning som krävs inför 1980-talet. Passiviteten inför ungdomsarbetslösheten har lett till att nästan en hel årskull ungdomar nu står utan jobb.

Med en annan inriktning av politiken skulle dessa svårigheter kunna undvikas och en bättre grund kunnat läggas för framtiden. Det kommer att ta lång tid att reparera de skador som den borgerliga regeringspolitiken medfört. Men en avgörande förutsättning för att man skall lyckas är att arbetet med detta inleds omedelbart.

I det följande kommer vi att framlägga förslag till åtgärder på dessa tre olika områden. Dessa åtgärder kan behöva kompletteras med andra, när mera material om den framtida utvecklingen föreligger.

En skatteomläggning för 1980

En av den ekonomiska politikens huvuduppgifter måste för närvarande vara att lägga en så god grund för avtalsrörelsen som möjligt. Målsättningen måste vara att tillförsäkra löntagarna en acceptabel reallöneutveckling utan att detta får ogynnsamma effekter på den svenska pris- och kostnadsutvecklingen. En förutsättning för att detta skall kunna ske är att de direkta inkomstskatterna sänks. Med den utformning som vårt skattesystem nu har skulle det krävas mycket höga nominella löneökningar för att åstadkomma en viss reallöneutveckling, om man inte var beredd till vissa sänkningar av de direkta skatterna.

Vi socialdemokrater kan emellertid konstatera att den profil på skattesänkningarna som de båda mittenpartierna enade sig om under valrörelsens slutskede inte lägger den fasta grund för ett avtalsarbete som är nödvändig. Av den bifogade tablån framgår att mittenpartiernas skattesänkningsförslag för höginkomsttagarnas räkning intecknar en betydande del av det knappa konsumtionsutrymme som nu står till buds.

Folkpartiets och centerns förslag till skattesänkning 1980

Tax. inkomst	*Ökning av disp. inkomst, %*
50 000	2,3
70 000	4,8
90 000	6,5
120 000	7,0
200 000	8,6
500 000	11,1

Det förefaller ofrånkomligt att denna fördelning av skattesänkningarna tvingar representanterna för de lägre avlönade att avtalsvägen försöka kompensera dessa grupper. Detta skulle leda till en betydligt högre total lönekostnadsstegring än vad som eljest skulle vara fallet.

Om den av mittenpartierna föreslagna skatteomläggningen skulle genomföras kommer avtalsrörelsen på ett avgörande sätt att försvåras och slutresultatet sannolikt driva på inflationen och försämra vår internationella konkurrenskraft.

Vi vill här erinra om att en majoritet i riksdagen – bestående av socialdemokrater och centerpartister – i våras uttalade sig mot denna fördelning av skattesänkningarna med hänvisning till bl. a. de svårigheter den skulle förorsaka i det förestående avtalsarbetet för 1980. I motsats till centerpartiet står vi fast vid vår uppfattning från i våras och förordar en lösning som bättre tillgodoser de lägre inkomsttagarnas behov av sänkta skatter. Det förslag vi framlade i våras bygger på att direktskatten sänks med belopp som inom ett ganska brett intervall svarar mot tio procent av den erlagda kommunalskatten. Dessutom föreslog vi vissa sänkningar av marginalskatterna för låg- och medelinkomsttagare. Härigenom uppnår man en betydligt bättre fördelning av skattesänkningarna än vad som ligger i mittenpartiernas förslag.

Att skattesänkningarna enligt mittenförslaget blir så utmanande stora för höginkomsttagarna sammanhänger med att man velat lägga ett högsta tak för marginalskatterna. Om detta skulle genomföras innebär det dessutom, med den nu framlagda konstruktionen, att höginkomsttagarna i praktiskt taget alla kommuner för all framtid blir befriade från kommande höjningar av kommunalskatterna. Vi finner detta vara utmanande från fördelningspolitiska synpunkter och vill därför anvisa andra vägar för att lösa problemet med de höga marginalskatterna.

Enligt vår mening har behovet av en omfattande marginalskattereform blivit alltmer påtagligt till följd av bl. a. att kommunalskatternas höjning skjutit de totala marginalskatterna uppåt. Men de borgerliga partierna har valt att angripa problemet med de höga marginalskatterna genom att sänka de statliga skattesatserna resp. sätta ett högsta tak för de totala marginalskatterna. Men med en given struktur på löner och inkomster kommer denna väg

– om inte andra förändringar sker i skattesystemet – att leda till att höginkomsttagarna får utmanande stora skattesänkningar, utan att man kunnat åstadkomma annat än mindre justeringar av marginalskatterna i de breda inkomstskikten. Enligt vår mening visar detta att den väg de borgerliga partierna anvisar för marginalskattejusteringar inte är en hållbar väg. Skall man åstadkomma en ordentlig nertagning av marginalskatterna så måste dessa förändringar kopplas med andra åtgärder i systemet. Det har från vissa löntagarorganisationers sida framhållits att en större marginalskattereform bör kunna åstadkommas om den kopplas med en ordentlig omläggning av lönestrukturen. Ett annat sätt vore att koppla en marginalskattereform med en avdragsreform.

Vissa avdragsregler i vårt skattesystem uppfattas nu av många som orättvisa. Vi har tidigare från socialdemokratiskt håll pekat på att avdragen kommit att utnyttjas i en utsträckning som ursprungligen inte avsetts och att detta kommit att innebära att vissa grupper skattebetalare kunnat högst avsevärt nedbringa den effektiva skattebelastningen och därigenom också den faktiska marginalskatten. Enligt vår mening borde en avdragsreform – rätt utformad – kunna förenas med en relativt omfattande nedjustering av marginalskatterna. Man skulle därigenom kunna uppnå det dubbla syftet att minska orättvisorna i avdragssystemet och samtidigt sänka marginalskatterna.

Enligt vår mening är det angeläget att dessa olika vägar skyndsamt prövas. I avvaktan härpå bör man avstå från att genomföra sådana omläggningar som införandet av ett tak på marginalskatterna innebär. Justeringar av marginalskatten bör för 1980 begränsas till normalinkomstlägena.

Skatteomläggningen 1980 måste i sin helhet finansieras genom andra statsinkomster. Mittenpartiernas förslag om höjda energiskatter löser inte det problemet. Även om skattehöjningarna inte leder till någon minskning av energiförbukningen så fattas åtskilliga miljarder för att täcka inkomstbortfallet av en skatteomläggning. Med hänsyn härtill och till det alltför stora budgetunderskottet måste man således utgå från att riksdagen har att åstadkomma en totalfinansiering av inkomstskattesänkningen.

Ett oeftergivligt villkor för att avtalsrörelsen skall kunna genomföras är att arbetsmarknadens parter får klara besked om hur skatteomläggningen skall finansieras. I det nu rådande osäkra läget tvingas arbetsmarknadsparterna till olika garderingar som kan undvikas om man klart anger förutsättningarna i fråga om skattesänkningarnas finansiering. Erfarenheterna från tre års borgerligt styre har skapat en betydande misstro hos löntagarorganisationerna. Under såväl våren 1977 som 1978 genomförde den borgerliga trepartiregeringen ändringar av den ekonomiska politiken som omintetgjorde delar av träffade överenskommelser. Det är viktigt att detta inte upprepas utan att arbetsmarknadsparterna får klara besked om förutsättningarna för avtalsarbetet.

Valet av finansiering får träffas med sikte på att i möjligaste mån undvika

åtgärder som ytterligare driver på inflationen. Enligt vår mening har den av oss föreslagna allmänna produktionsskatten klara fördelar i detta hänseende framför andra alternativ. Den kan samordnas med avtalsrörelsen och behöver därför inte höja företagens och de offentliga arbetsgivarnas kostnader. Genom att den kombineras med sänkta inkomstskatter bör den totala kostnadsökningen bli klart lägre än om samma reala löneökning åstadkommes genom att först höja kontantlönerna och sedan finansiera skattesänkningar via exempelvis en momshöjning. Riksdagen bör därför redan nu avvisa en höjning av mervärdeskatten.

Vi hemställer därför att riksdagen uttalar att regeringen efter överläggningar med arbetsmarknadens parter skyndsamt framlägger ett förslag till skattcomläggning för 1980 som i fråga om både skattesänkningens fördelning och dess finansiering lägger en bättre grund för avtalsrörelsen än vad de borgerliga partiernas sinsemellan oförenliga förslag innebär.

Åtgärder på investeringsområdet

De borgerliga partierna har försökt att vända den svaga investeringsutvecklingen genom att föra en ekonomisk politik som siktar till kraftigt ökade vinster. Men denna politik har inte fått sitt avsedda syfte utan har inom företagssektorn i stället gett upphov till en betydande överlikviditet som nu verkar klart inflationsdrivande. Den allt högre räntenivå som finansieringen av det stora statliga budgetunderskottet drivit fram leder till att företagen i stället för att investera i realkapital och skapa nya sysselsättningsmöjligheter använder sin likviditet för finansiella placeringar. Det kraftiga valutautflöde som skett under 1979 från de icke finansiella företagen kan också sättas i samband med denna överlikviditet och de svenska företagens bristande vilja att investera i en utökad produktionskapacitet.

Den svaga investeringsutvecklingen inom den svenska industrisektorn måste nu brytas. Skall vi kunna klara att upprätthålla full sysselsättning under 1980-talet och successivt nedbringa underskottet i våra utrikes affärer är det helt nödvändigt att industrins kapacitet byggs ut. Detta borde ha skett långt tidigare. Hade företagen utnyttjat den lediga kapacitet som fanns under 1977 och 1978 för nya investeringar och utvecklingsarbete hade vi stått bättre rustade för att klara de nya påfrestningar som bl. a. oljeprisstegringarna nu utsätter vårt land för. Detta understryker ytterligare vikten av att handla snabbt och med kraft på detta område.

En första åtgärd för att stimulera investeringarna är att företagen bör åläggas att betala in 20 procent av sina vinster för redovisningsåret 1979 (före bokslutsdispositioner, lagernedskrivning och skatt) till särskilda investeringskonton i riksbanken.

Medel avsatta på dessa konton bör få disponeras efter beslut av regeringen eller – efter bemyndigande av regeringen – av arbetsmarknadsstyrelsen. Medlen bör i första hand användas för investeringar i byggnader och

maskiner med sikte på att långsiktigt förstärka sysselsättningen. Dessutom bör de även kunna utnyttjas för investeringar i energibesparande åtgärder. Vid besluten om tillstånd att utnyttja medel på dessa nya investeringsfonder bör särskild hänsyn tas till möjligheterna att utnyttja dem som ett medel i regionalpolitiken. Belopp som tas i anspråk för investeringar får inte avse mer än 75 procent av kostnaderna. För att stimulera användandet föreslås ett extra avdrag om tio procent på de investeringar som på detta sätt görs.

Vidare bör man snabbt inrätta en struktur- och industriutvecklingsfond för att stimulera industriinvesteringarna. Fonden bör kunna medverka vid finansieringen av utvecklingsprojekt, bl. a. inom ramen för de utvecklingsbolag som riksdagen i våras på socialdemokratiskt initiativ beslutade om. Härutöver bör fonden medverka vid konkreta investeringsprojekt i olika företag.

Fonden, som bör ha en styrelse med löntagarmajoritet, bör kunna arbeta med olika former av kapitaltillskott, t. ex. aktieteckning, nyemission och förvärv av konvertibla skuldebrev. Formen får avgöras från fall till fall.

Fonden bör ges en omslutning på 4 miljarder kronor under sitt första verksamhetsår. Hälften av detta bör finansieras över statsbudgeten.

Fjärde AP-fonden har sedan sin tillkomst spelat en betydelsefull roll för att öka tillgången på riskvilligt kapital på den svenska kapitalmarknaden. Genom att tillföra fonden ytterligare 1 miljard kronor skapas underlag för en mer långsiktig planering av fondens verksamhet.

Möjligheterna att stimulera industriinvesteringarna genom direkta insatser i den statliga företagssektorn bör också tas till vara. Regeringen bör därför snarast ta initiativ till att de statliga företagen utarbetar ett ambitiöst investeringsprogram för de närmaste tre åren. Programmet bör därefter underställas riksdagen för finansiering.

Vid sidan om åtgärder som siktar till att stimulera industriinvesteringarna krävs även särskilda åtgärder för att få fart på bostadsbyggandet. Detta har sjunkit till en i förhållande till efterfrågan oacceptabelt låg nivå. Nivån ligger nu vid 56 000–58 000 lägenheter mot behövliga 70 000–75 000. Trots en begynnande bostadsbrist i allt fler kommuner har de borgerliga partierna inte tagit några initiativ för att på ett effektivt sätt få fart på bostadsbyggandet.

Vi socialdemokrater har redan vid ett flertal tillfällen föreslagit flera åtgärder för att stimulera bostadsbyggandet av särskilt flerfamiljshus. En viktig åtgärd är att införa ett tidsbegränsat ränte- och amorteringsfritt tilläggslån vid byggande av flerfamiljshus. Detta skall utgå med tio procent av låneunderlaget, vilket i stort sett motsvarar momsen inom byggproduktionen. Vi har även krävt åtgärder mot den snabbt stigande prisnivån på bl. a. byggnadsmaterial. Det är viktigt att riksdagen nu kräver att regeringen snabbt framlägger förslag som i enlighet med de ovan anförda riktlinjerna stimulerar industriinvesteringarna och bostadsbyggandet.

Åtgärder för att förbättra ungdomarnas möjligheter till utbildning och arbete

Under det borgerliga regeringsinnehavet har ungdomarnas möjligheter att få ett fast arbete kraftigt försämrats. I augusti gick 50 000 ungdomar under 24 år arbetslösa. Denna utveckling måste nu brytas, i första hand genom en fast ekonomisk politik i enlighet med de riktlinjer som vi angivit i det föregående. I övrigt bör åtgärder sättas in med följande utgångspunkter.

1. Ett av de främsta hindren för ungdomar att få fast arbete är otillräcklig utbildning. Över hälften av de ungdomar som hösten 1978 var anmälda som arbetssökande hos arbetsförmedlingen saknade, enligt en undersökning av skolöverstyrelsen, utbildning utöver grundskola. Samtidigt finns ett stort antal lediga platser där viss utbildning krävs. Det är därför nödvändigt att stimulera ungdomarna att genomgå utbildning utöver grundskola. Till följd av skoltrötthet, tidig utslagning, förväntningar att efter den obligatoriska skolan tjäna pengar eller av andra skäl väljer många ungdomar att inte skaffa sig en utbildning efter grundskolan. Flera initiativ har tagits för att ge fler ungdomar möjlighet att skaffa sig någon form av utbildning utöver grundskola. Ett ytterligare sådant är att kraftigt bygga ut en varvad utbildning, där utbildning genom praktiskt yrkesarbete ute på arbetsplatserna kombineras med teoretiska inslag som förläggs till skolan. För detta ändamål bör ett tillräckligt antal platser ställas till förfogande för ungdomarna på såväl den privata som den offentliga arbetsmarknaden. Utbildningen bör bedrivas med skolstyrelsen som ansvarig.

Vi vill i detta sammanhang också peka på att ca 6 000 platser i gymnasieskolan, som riksdagen anvisat medel för, inte kunnat utnyttjas vid terminsstarten innevarande läsår. Genom en varvad utbildning, med delar av denna förlagd till näringsliv och offentlig sektor, bör en större del av anvisade platser också kunna utnyttjas.

I första hand bör arbetsmarknadens parter genom förhandlingar aktivt medverka dels till reglerade avtalsförhållanden, dels till att ta fram nödvändiga platser. För detta ändamål är vidare en utveckling av lagstiftningen nödvändig. Detta bör bl. a. ske genom en sådan vidgning av främjandelagen att samhället får rätt att disponera dokumenterat tillgängliga utbildningsplatser i företag och förvaltningar för här angivna ändamål. Det bör ankomma på staten att bekosta de eventuella ökade kostnader för arbetsgivaren som utbildningen föranleder.

Vi föreslår att riksdagen begär att regeringen snarast framlägger förslag om åtgärder för utbyggnad av en varvad utbildning enligt de riktlinjer som här angivits.

Riktlinjer för utbildningens innehåll och genomförande bör utarbetas i nära samverkan med de anställdas organisationer.

2. Ytterligare en väg att stimulera ungdomar till fortsatt utbildning efter grundskolan är att förbättra studiestödet. Samhällets ekonomiska stöd till

ungdomar i gymnasieskolåldern varierar också kraftigt beroende på bl. a. vem som anordnar utbildningen. Vi föreslår att riksdagen uttalar sig för en omedelbar översyn av nuvarande former av ekonomiskt stöd till ungdomar i gymnasieskolåldern. Utgångspunkten bör vara att öka studiebidragen till 16--19-åringarna genom att utnyttja de finansiella resurser som frigörs vid en successiv övergång från beredskapsarbeten till varvad utbildning. Studiestödsutredningen bör få i uppdrag att skyndsamt lägga fram förslag härom.

3. Ungdomar i beredskapsarbete bör erbjudas fast anställning i företag och förvaltningar. En sådan utveckling bör stimuleras genom särskilt finansiellt stöd från samhället till arbetsgivare som erbjuder beredskapsarbetande ungdomar under 20 år fast anställning. Stödet bör kunna utgå under viss tid, exempelvis under 12 månader utöver nuvarande maximal tid för statsbidrag vid beredskapsanställning. Bidraget skulle kunna utgå med en över tiden fallande bidragssats. Under en första sexmånadersperiod efter beredskapsanställningens utgång kunde bidrag utgå med 50 procent av den totala lönekostnaden. Under en avslutande sexmånadersperiod kunde därefter bidrag utgå med 25 procent av samma kostnad.

Vi föreslår att riksdagen begär att regeringen utan dröjsmål framlägger förslag om åtgärder för fast anställning av ungdom enligt här angivna riktlinjer.

Hemställan

Med stöd av det anförda hemställs

att riksdagen

1. godkänner de allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken som förordats i motionen,
2. hos regeringen anhåller om ett skyndsamt förslag till skatteomläggning för 1980 med en utformning som i huvudsak överensstämmer med vad som i motionen anförts och med det uttalade syftet att underlätta den nu förestående avtalsrörelsen,
3. hos regeringen anhåller om skyndsamt förslag till åtgärder för att stimulera industriinvesteringarna i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anförts i motionen,
4. hos regeringen anhåller om skyndsamt förslag till åtgärder för att stimulera bostadsbyggandet i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anförts i motionen,

5. hos regeringen begär skyndsamma förslag till åtgärder på arbetsmarknadsområdet i huvudsaklig överensstämmelse med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 2 oktober 1979

OLOF PALME (s)

INGVAR CARLSSON (s)
BENGT GUSTAVSSON (s)
HANS GUSTAFSSON (s)
LILLY HANSSON (s)
LENA HJELM-WALLÉN (s)
PAUL JANSSON (s)
VALTER KRISTENSON (s)
OLLE WESTBERG (s)
i Hofors

LISA MATTSON (s)
THAGE PETERSON (s)
ANNA-GRETA SKANTZ (s)
INGVAR SVANBERG (s)
LARS ULANDER (s)
GÖRAN KARLSSON (s)
MAJ-LIS LANDBERG (s)
ESSEN LINDAHL (s)

GOTAB 62668 Stockholm 1979